102/2

KISWAHILI

KARATASI YA 2

LUGHA

JULAI/AGOSTI 2018

MTIHANI WA KIDATO CHA 4

MWONGOZO WA KUSAHIHISHA

1. MAJIBU YA UFAHAMU (alama 15)

(a) Taja kigezo muhimu cha kuzungumzia mahusiano. (1x1 =1)
Kipindi cha mahusiano yenyewe.

(b) Eleza imani ya watu kuhusu uhusiano baina ya jamaa. (1x1 = 1)
Ni uhusiano wa kudumu/huchukua muda mrefu/uhusiamo wa kipindi kirefu / ni wa milele/ huanzia utotoni hadi uzima

(c) Fafanua athari ya tenolojia kwenye mahusiano ya watu. (1x2 = 2)
Huwezesha watu au jamaa wako mbali kuwasiliana au hudumisha uhusiano wa kijamii.

(d) Eleza sababu nne kuu za kuharibika kwa mahusiano katika maisha ya leo. (1x4 = 4)
- (i) Talaka – huvunja uhusiano baina ya mke na mume.
- (ii) Ubadilishaji wa kazi
- (iii) Mifumo ya kimataifa na kisiasa
- (iv) Mabadiliko ya maisha ya mjini
- (v) Uhamaji
- (vi) Kufutwa kazi

(e) Taja sifa kuu ya mahusiano ya muda mfupi. (1x2=2)
Hatuwaliwa na uhusiano wa chembechembe.

(f) Je, kifungu hiki kina ujumbe gani mkuu? (1x2 = 2)
Mahusiano katika jamii/ aina za mahusiano katika jamii.

(g) Eleza maana ya maneno yafuatayo kama yalivyotumiwa katika kifungu. (1x3 =3)
- (i) inasigana – inapigana / inakinzana / inatofautiana / inahitilafiana
- (ii) yameghoshi – yamejaa / yamebeba / yamesheheni / yamerundika
- (iii) vighairi - vinyume / tofauti

2. UFUPISHO (ALAMA 15)

(a) Bila kubadilisha maana, fupisha aya tatu za kwanza. (maneno 65 – 75)

Matayarisho
- (a) Ujambazi wa kimataifa umewasumbua walimwengu.
- (b) Serikali nyingi zimejitolea kupambana na janga hili.
- (c) Fanaka haijapatikana.
- (d) Tatizo kubwa ni jelezi la dhana ya ujambazi wa kimataifa.
- (e) Tatizo jingine ni kiburi cha mataifa makubwa kuona hayawezi kufikwa na ujambazi.
- (f) Kwao ujambazi unaofaa kukabiliwa ni wa dawa za kulevya.
- (g) Unasababishwa na vinyang’arika kutoka ulimwengu wa tatu.
- (h) Vinyang’arika hawa ni sharti vifagiliwe ili ustaarabu udumishwe.

(i) Watakaburi hawa wanaamini kuwa ujambazi ni wa watu washenzi katika nchi zisizoendelea.

(zozote 7x1=7, utiririko 1) = 8

(b) Ukizingatia aya tatu za mwisho, fafanua fikira za watu na mambo yote yaliyotokea baada ya Septemba tarehe 11, 2001. (maneno 65 – 75)

Matayarisho

(a) Wamarekani walishtuka na kumaka kuwa taifa lolote au mtu yeyote angethubutu kuwashambulia
(b) Hakuna aliyeamini kuwa marekani ingeweza kushambuliwa.
(c) Huzuni ilitanda ulimwenguni kote.
(d) Marekani kulipiza kisasi kwa kuwaunguza waliokuwemo na wasiokuwemo kwa mabomu Afghanistan.
(e) Wengi duniani walisherehekea.
(f) Tafsiri ya shambulizi hili ilizorota.
(g) Wengi walidhani kuwa ulikuwa mwanzo wa vita vya waislamu dhidi ya wakristo.
(h) Waislamu wote walishukiwa kimakosa kuwa ni majambazi.

Zozote 6 x 1 = 6
Utiriko 1/7

SARUFI NA MATUMIZI YA LUGHA

3.(a) (i) /p/ /b/ /t/ /d/ /j/ /k/ /g/

(ii) /l/ (alama 2)

b. Kupanda na kushuka kwa mawimbi ya sauti. (alama 2)

c) (i) Jangwa, fungwa, pingwa chungwa
(ii) auaye
aoaye (alama 2)

d) Hajaja kukuona na hataondoka kesho. (alama 2)

e) Mzee kambumbu alisema kuwa <u>kile</u> kijicho cha paka cheupe, siku <u>hiyo</u> <u>kinge</u>kuwa marufuku <u>kwake.</u> (4 x ½ = 2)

(f) (i) chuma – chumo/uchumi (alama 2)
(ii) zawadi - zawidi

g) (i) Kuorodhesha
(ii) Nukuu katika biblia
(iii) Katika tamthilia /mazungumzo
(iv) Kifungu kinachofuatwa na ufafanuzi

(v) Kuonesha saa. (alama 2)

h) Vijuso vyao vimefura kabisa baada ya kuumwa na vijibwa. (alama 2)

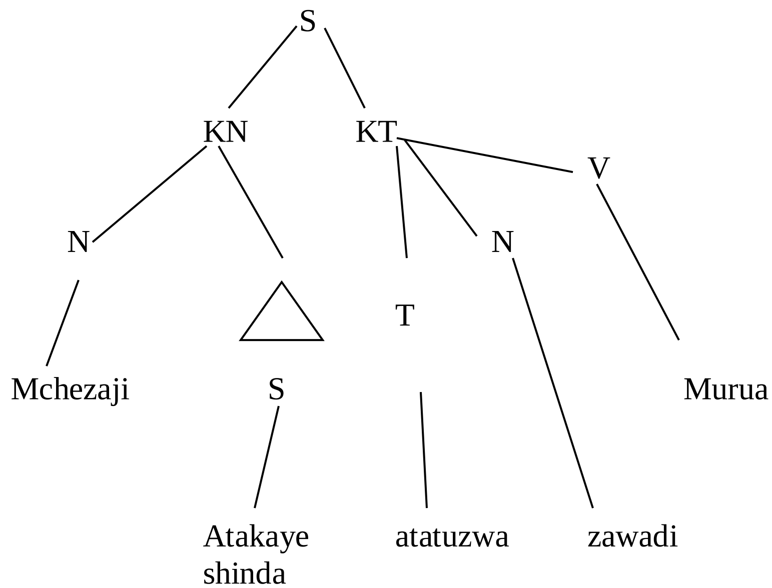

(alama 4)

(j) Mwanafunzi aliyetumwa nyumbani juzi na hajapata karo hadi leo. (alama 2)
(k) Wazee watatu waliingia mangweni usiku (alama 2)
(l) Msichana mtukutu alifukuzwa – kishazi huru
leo asubuhi – kishazi tegemezi (alama 2)

(m) (i) Nata - nasa (alama 2)
(ii) Kaa - Kaliana

(n) Yambwa tendwa – chakula
Yambwa tendewa – mgeni
Yambwa tendewa – sinia (alama 3)

(o) (i) Jina – kitangulizi cha ngeli
(ii) Jitu - ukubwa
(iii) Kujilia – mtendaji/nafsi ya kwanza umoja
(iv) mkimbiaji – mazoea/uzoefu (4x ½ = 2)

(p) Chakula hiki kinalika na watu wa rika moja (alama 2)

(q) (i)Mbele ya – kihusishi cha ujirani
(ii) cha – kihusishi cha a-unganifu/ changamani. (2x1=2)

r) (i) dharau/bezo/bughudha
(ii) huruma / majonzi/simanzi (2x1= 2)

(s) Aliachiliwa huru baada ya kuzunguka mbuyu. (alama 2)

4. ISIMUJAMII

(a) Ni hali ya mtu au jamii kuweza kuzitumia lugha zaidi ya mbili. (alama 2)

(b) (i) Ndoa baina ya watu wa makabila mbalimbali.
(ii) Ujirani wa makabila/mataifa tofauti.
(iii) Sera za lugha ya wakolon zilizowalazima waafrika wa Afrika Mashariki kujifunza lugha ili wawasiliane.
(iv) Sera za lugha za nchi husika zinazoteua lugha fulani zifundishwe shuleni ziwe rasmi au za taifa:
(v) Mavamizi/vita / uhamaji.
(vi) Dini
(vii) Elimu
(viii) Uchumi na biashara
(ix) Hali ya muingiliano wa watu mjini.

(zozote 4x2=8)